

Fundamentalismi ja uskonnollinen terrorismi

Kimmo Ketola
Kirkon tutkimuskeskus

Joitakin havaintoja brittiläisistä terroristeista

- Etnisesti kirjava ryhmä
- Ei psykopatologioita
- Koulutustaso vaihteleva
- Eivät harjoita uskontoa säännöllisesti
- Uskonnollisesti tietämättömiä
- Harvoilla vahvasti uskonnollinen kotitausta
- Useimmat miehiä
- Useimmat 20-25 -vuotiaita
- Useimmilla keuhko työ

Esitelmärunko

- Fundamentalismi-käsitteen taustaa
- Fundamentalismin piirteitä
- Fundamentalismi ja väkivalta
 - Joitakin väärinkäsityksiä
 - Fundamentalismin suhde yhteiskuntaan
 - Uskonnollinen terrorismi
- Uskonnon maailmanlaajuinen polarisoituminen

Fundamentalismin käsite

- Tausta Yhdysvaltain itärannikon protestanttisessa teologiassa
- The Fundamentals (1910-1915)
- Daytonin ”apinaoikeudenkäynti” 1925
- 1970-luvulla laajennettiin koskemaan kaikkien uskontojen äärisuuntauksia
- Käsitteen ongelmallisuudesta huolimatta ilmiö, johon sillä tutkimuksessa viitataan, on todellinen

Fundamentalismin määritelmä

- Fundamentalismi on taistelevaa uskonnollisuutta, jossa ”tosiuskoviksi” itsensä määrittävät pyrkivät pysäyttämään uskonnollisen identiteetin rapautumisen, lujittamaan yhteisön rajoja sekä luomaan vaihtoehtoja sekulaareille instituutioille ja elämäntavoille.
 - G.A. Almond, R.S. Appleby & E. Sivan:
Strong Religion (2003)

Fundamentalismiprojekti

- Martin E. Marty & R. Scott Appleby johtivat
- 1988-1995
- Tuotti viisi paksua nidettä akateemista tutkimusta

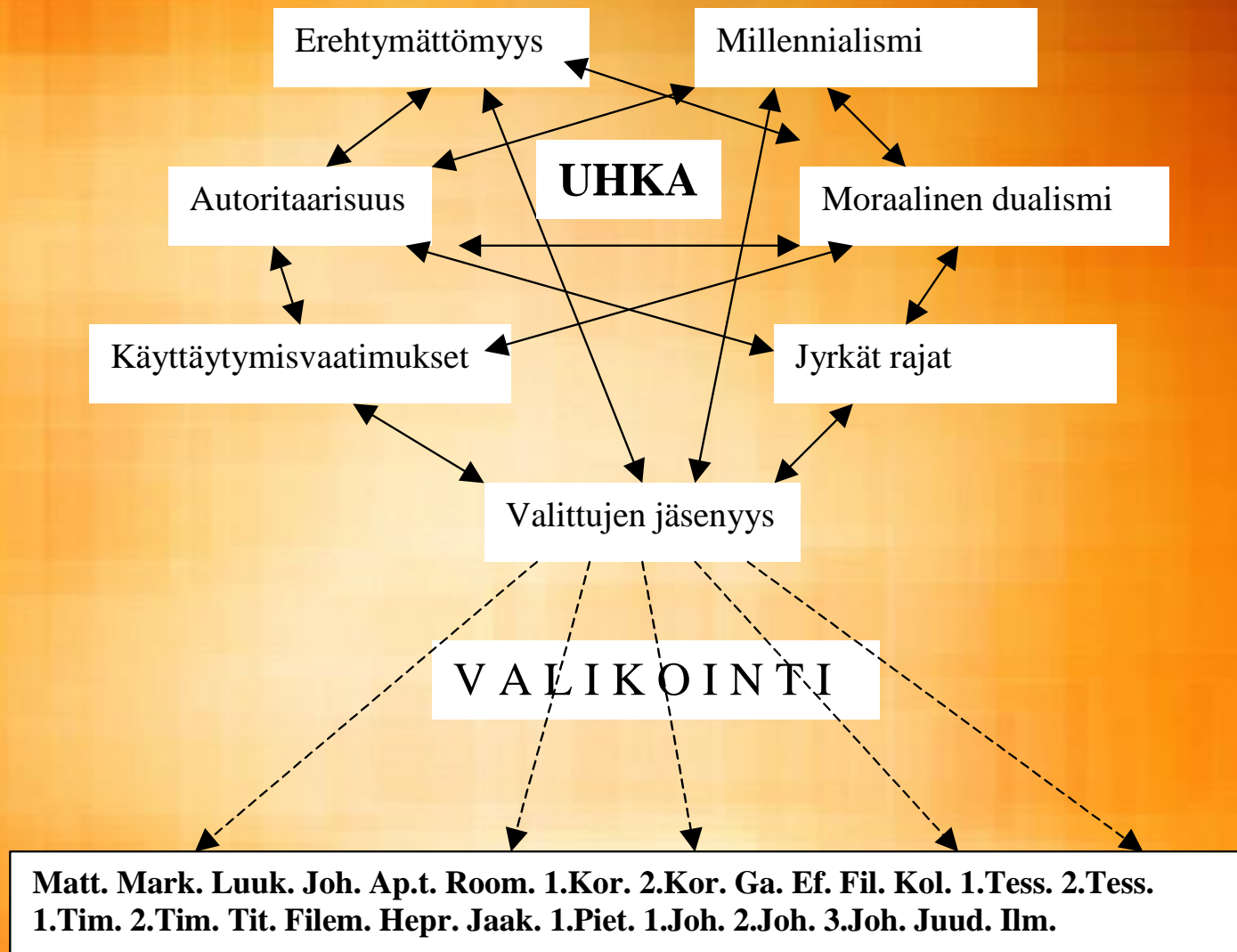
Fundamentalismin ideologiset piirteet

1. Reaktiivisuus uskonnon marginalisoitumiseen
2. Selektiivisyys
3. Moraalinen dualismi
4. Absolutismi ja erehtymättömyyden korostus
5. Millennialismi ja messianismi

Fundamentalismin organisatoriset piirteet

1. "Valittujen" jäsenyys
2. Jyrkät rajat
3. Autoritäärisyys
4. Käyttäytymisvaatimukset

Fundamentalismin uskonnollinen järjestelmä

Väärinkäsityksiä

- ”Fundamentalismi on välttämättä väkivaltaista.”
- ”Fundamentalismi ei ole aidosti uskonnollinen ilmiö.”
- ”Fundamentalismi on uskontoa aidoimmillaan.”

Fundamentalistiset strategiat

- Maailman kieltävä
- Maailman luova
- Maailman muuttava
- Maailman valloittava

Uskonnollinen terrorismi

- Julkisia väkivallantekoja, joille uskonto on tarjonnut motiivin, oikeutuksen, organisaation ja maailmankuvan.
- Lisääntyneet merkittävästi 1980-luvulta lähtien.
- Pikemminkin symbolisia viestejä kuin osa poliittista strategiaa.
- Pyrkimys intensiivisyyteen ja näyttävyys.

Mark Juergensmeyer

- Taustalla kaksi tekijää:
 - Yhtäältä yhteiskunnallisia tekijöitä kuten globalisaatio, poliittiset konfliktit, sekulaarin auktoriteetin kriisi.
 - Toisaalta uskonnollinen ajattelu itsessään: kosminen myytti hyvän ja pahan taistelusta (vihollisten demonisointi), sekä uhrin, uhraamisen, puhtauden, pyhyiden ja marttyyriuden kuvastot ja narratiivit.

Uskonnollista väkivaltaa synnyttävät olosuhteet

- Jokin konkreettinen taistelu
 - nähdään perustavien arvojen ja identiteettien puolustamisena
 - jonka tappiota on mahdotonta hyväksyä
 - on toivotonta ja epätoivoista

Väkivaltaan johtava polku

1. Havainto siitä, että maailma on poissa sijoiltaan.
2. Tavanomaisten ratkaisumallien pois sulkeminen.
3. Ongelma kehystetään uskonnolliseksi: kosminen hyvän ja pahan taistelu.
4. Symboliset teot, jotka demonstroivat konfliktin syvyyttä ja tekijöiden voimaa.
 - julkiset ja näyttävät väkivallanteot

Uskonnon polarisoituminen

- Liberaalit

- Pyhän tekstin kontekstuaalinen merkitys
- Inhimillinen tieto Jumalasta rajallista ja vajavaista
- Tiedon ja uskon ero
- Usko henkilökohtainen ja yksilöllinen asia
- ”Hedelmistään puu tunnetaan”

- Fundamentalistit

- Pyhän tekstin välittömästi hahmottuva merkitys
- Ilmoituksessa välittyy täydellinen ja virheetön tieto Jumalasta
- Usko on tietoa
- Usko yhteisöllinen ja julkinen asia
- ”Päämäärä pyhittää keinot”